

Sygn. akt II CZ 15/18

POSTANOWIENIE

Dnia 12 kwietnia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Karol Weitz (przewodniczący)

SSN Marian Kocon (sprawozdawca)

SSN Marta Romańska

w sprawie z powództwa K.N.

przeciwko U.N., A.J. i E.N.

o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 12 kwietnia 2018 r.,

zażalenia powódki

na wyrok Sądu Okręgowego w S.

z dnia 19 października 2017 r., sygn. akt II Ca [...] /16,

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 19 października 2017 r. Sąd Okręgowy w S. uchylił zaskarżony apelacją powódki K.N. wyrok Sądu Rejonowego w S. z dnia 17 listopada 2015 r., zniósł postępowanie od dnia 26 czerwca 2014 r. i przekazał sprawę Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

W ocenie Sądu drugiej instancji w sprawie wystąpiła nieważność postępowania polegająca na pozbawieniu pozwanej E.N. możliwości obrony praw (art. 379 pkt 5 k.p.c.). W toku procesu korespondencja do pozwanej była kierowana na jej adres zameldowania przy ul. W. [...] w S. Pozwana nigdy nie odebrała korespondencji pod tym adresem, w tym odpisu pozwu i zawiadomienia o ostatniej rozprawie przed Sądem pierwszej instancji. Fakt niezamieszkiwania pozwanej pod adresem zameldowania powinien być jednak znany Sądowi pierwszej instancji w związku z uzyskaniem w czerwcu 2014 r. dostępu do akt postępowania II Ns [...] /10 Sądu Rejonowego w S. Z akt tych wynika, że w trakcie tego postępowania pozwana nie zamieszkiwała pod tym adresem i przebywała poza granicami kraju. Fakt niezamieszkiwania pozwanej pod adresem zameldowania został także potwierdzony na etapie postępowania apelacyjnego na podstawie wywiadu środowiskowego Policji oraz informacji uzyskanych od właścicielki lokalu przy ul. W. [...] w S. Zatem z przyczyn leżących po stronie Sądu pierwszej instancji E.N. nie brała udziału w postępowaniu osobiście lub przez pełnomocnika, co skutkowało, zdaniem Sądu drugiej instancji, naruszeniem jej praw.

W zażaleniu na wyrok Sądu Okręgowego, wniesionym na podstawie art. 394¹ § 1¹ k.p.c. powódka, zarzucając naruszenie art. 135 § 1, 136 § 1 i 2 i 139 § 1 k.p.c. w zw. z art. 379 pkt 5 k.p.c. i art. 386 § 2 k.p.c., domagała się uchylenia tego wyroku i przekazania sprawy Sądowi drugiej instancji do rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Ustawowe przesłanki uchylenia orzeczenia sądu pierwszej instancji zostały w art. 386 § 2 i 4 k.p.c. określone wąsko, stąd w przypadku wniesienia na podstawie art. 394¹ § 1¹ k.p.c. zażalenia na orzeczenie kasatoryjne sądu drugiej instancji, kognicja Sądu Najwyższego ogranicza się do kontroli prawidłowości zakwalifikowania określonej sytuacji procesowej jako odpowiadającej przyjętej podstawie uzasadniającej, w myśl właściwych przepisów procesowych, tego rodzaju rozstrzygnięcie. Zgodnie z art. 378 § 1 k.p.c., sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę w granicach apelacji; w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod uwagę nieważność postępowania. Konsekwencją stwierdzenia nieważności, przewidzianą w art. 386 § 2 k.p.c. jest uchylenie zaskarżonego wyroku, zniesienie postępowania w zakresie dotkniętym nieważnością i przekazanie sprawę sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd drugiej instancji wyłożył i zastosował zarówno art. 379 pkt 5 k.p.c., jak i art. 386 § 2 k.p.c. Stosownie do treści art. 379 pkt 5 k.p.c. nieważność postępowania zachodzi, jeżeli strona została pozbawiona możliwości obrony swych praw. W myśl utrwalonej linii orzeczniczej Sądu Najwyższego, powodujące nieważność postępowania pozbawienie strony w rozumieniu art. 379 pkt 5 k.p.c. możliwości obrony swych praw zachodzi wówczas, gdy strona danego procesu z powodu wadliwości procesowych sądu lub strony przeciwnej, będących skutkiem naruszenia konkretnych przepisów postępowania, których nie można było wskazać przed wydaniem orzeczenia w danej instancji, nie mogła brać i nie brała udziału w postępowaniu lub jego istotnej części (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 10 maja 1974 r., II CR 155/74, OSPiKA 1975 Nr 3, poz. 66; z dnia 6 marca 1998 r., III CKN 34/98, Prok. i Pr. 1999 Nr 5, poz. 41 - dodatek; z dnia 10 maja 2000 r., III CKN 416/98, OSNC 2000 Nr 12, poz. 220; z dnia 10 stycznia 2001 r.; I CKN 999/98, LEX nr 52705; z dnia 10 lipca 2002 r., II CKN 822/00, LEX nr 55519; z dnia 13 lutego 2004 r., IV CK 61/04, LEX nr 151638; z dnia 14 lutego 2005 r., I UK 160/04, LEX nr 603750; z dnia 16 lipca 2009 r., II PK 13/09, LEX 533099; z dnia 15 lipca 2010 r., IV CSK 84/10, LEX nr 621352; z dnia 27 marca 2012 r., III UK 75/11, LEX nr 1213 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 marca 2014 r., I PK 291/13, LEX nr 1455814).

W sprawie kierowanie przez Sąd Rejonowy korespondencji na adres zameldowania pozwanej E.N., pod którym pozwana nie zamieszkiwała, przez co nie brała ona udziału w postępowaniu osobiście lub przez pełnomocnika zostało zakwalifikowane przez Sąd Okręgowy jako pozbawienie pozwanej możliwości obrony przysługujących jej praw w rozumieniu art. 379 pkt 5 k.p.c. Wobec powyższego, Sąd Okręgowy prawidłowo zastosował art. 386 § 2 k.p.c. uchylając wyrok Sądu Rejonowego, znosząc postępowanie we wskazanym zakresie i przekazując sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Powołane przez żalącą przepisy Kodeksu postępowania cywilnego regulujące zasady doręczeń w postępowaniu cywilnym nie podważają powyższego stanowiska Sądu Okręgowego. Godzi się natomiast zauważyć, że w świetle art. 135 § 1 k.p.c. nie może budzić wątpliwości, iż mieszkanie, w którym dokonywane jest doręczenie, ma być mieszkaniem, gdzie adresat mieszka (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 sierpnia 2000 r., V CKN 1384/00, nie publ.), bez znaczenia jest natomiast to, czy adresat jest zameldowany w danym miejscu. Nie można także podzielić stanowiska żalącej, że w związku ze wskazaniem przez E.N. adresu przy ul. W [...]w S. jako adresu do doręczeń w kraju w innym postępowaniu, spoczywała na niej powinność wskazania swojego aktualnego adresu zamieszkania lub adresu do korespondencji w przedmiotowym postępowaniu. Należy podkreślić, że wynikający z art. 136 § 1 k.p.c. obowiązek zawiadamiania o zmianie miejsca zamieszkania nie rozciąga się na czas przed wytoczeniem powództwa i spoczywa na adresacie dopiero od chwili pierwszego dokonanego mu doręczenia (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 marca 2009 r., IV CNP 87/08, nie publ.).

W tym stanie rzeczy zażalenie podlegało oddaleniu jako bezzasadne na podstawie art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c.

a.1.